

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiuu abonamentulu:

Pentru Austro-Ungari'a pe ann . . .	5 fl.— cr.
" " " " $\frac{1}{2}$ ann . . .	2 " 50 "
Pentru Romani'a si straintate pe ann . . .	7 " — "
" " " " " $\frac{1}{2}$ " 3 " . . .	50 "

Pretiuu insertiunilor:

Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu	cam 150 cuvinte	3 fl., pana la 200 cuvinte
4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.		

Corespondintiele sè se adreseze Redactiune dela „BISERIC'A si SCOL'A“ in Aradu, la institutul pedagogic-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.

Limb'a magiara in scól'a poporala.

Calamitátile cele multe si mari, ce se urmara in timpulu din urma un'a dupa alt'a in patri'a nóstra, au lasatu dupa sene atâtea consecintie funeste, încât fiecare cetatiénu, ce in adeveru si-iubescie tiér'a, eu dreptu cuventu se intréba, la ce cale vomu iesi, daca ceriulu nu si-va intórce mani'a sa de catra noi. Unu siru lungu de ani rei si esundàrile cele dese si ne mai pomenite, ce ne au causatu si continua a ne causá daune colosali, ne amenintia cu atât'a furia, încât popórele din acésta tiéra, fara esceptiune de limba si lege, gemu sub cea mai grea pressiune a timpului. Aceste mari rele interne se potentiara apoi in mesura fórte mare si prin evenimentele, ce se petrecura in afara in urm'a funestului resbelu orientalu. Crescerea slavismului in orientulu Europei inspirá mari ingrigiri popóreloru din tiéra, dar mai cu séma Magiariloru si Romaniloru. Impregiurarea, de carea amintimu strepuse ambe aceste elemente, incungiurate si amenintiate din tóte partile de colosulu slavu, in faci'a unei situatiuni, in carea se recere multa intieptiune si tactu, daca voimu, ca cu puteri unite se putem infrange periculu, ce ne amenintia cu atât'a vehementia de o potriua viitoriulu.

In faci'a acestei stári a lueruriloru nu este nimicu mai oportunu, decât ca aceste elemente espuse de o potriua unui periclu, recunoscutu degiá de imminentu, se si-intinda unulu altui'a man'a fratiésca si prin concordia si unirea forcielor se-se intarésca cât mai multu contra inimicului comunu. Nu noi avemu meritulu de a fi inventatu acésta ideia. Ea este unu lucru vechiu, desbatutu si accentuatu in press'a magiara de tóte unantiele, ba recunoscutu de unu medilocu fórte insemnatu in incurcaturile grelei situatiuni, in carea ne gasimu. Erá deci pré naturalu, ca elementulu magiaru astadi atotputinte in tiéra se ne intinda man'a, si se realizeze prin fapte aceea, ce ne propagá in teoria.

Faptele, ce se petrecu inse in viéti'a publica sunt de o natura, încât ne facu, se ne vedemu des-

amagiti in ilusiunile nóstre, ba chiar se paru, cà ne constrengu a renunciá la dorulu nostru de o buna contielegere intre aceste doue elemente avisate atât de multu unui puternicu ajutoriu recipocu.

Este sciutu, cà guvernulu tierii a pregatitu unu proiectu de lege, prin care se decretéza, ca limb'a magiara sè-se introduca ca studiu obligatu in tóte scólele elementari, si prin urmare si in scólele nóstre confessionali, pe cari fora nici unu ajutoriu din partea statului le sustienemu cu mari greutate numai din propri'a nóstra sudóre. Acésta scire a produsu in poporulu nostru o adeverata panica. Natiunea intréga privesce in elu o mesura ce póte avé nisce consecintie fórte funeste, o dispositiune, carea ne póte espune la multe nentielegeri si frecari, ne impedece, ba chiar ne face cu totulu impossibila desvoltarea nóstra culturala.

In faci'a acestei situatiuni natiunea inspirata de cele mai loiale sentieminte si de o adeverata iubire de patria descoperi prin deputatiunea ei tierii si augustului nostru suveranu temerile, de care este cuprinsu intregu poporulu romanu pana in cea din urma coliba facia de consecintiele funeste, ce le póte avé acestu proiectu de lege. Acestu pasu a fost o santa detorintia dictata de spiritulu de conservare, si de tendinti'a nóstra de a ne desvoltá cât mai repede spre a puté satisfice totu mai multu dorulu celu mare, de carele amu fost inspirati totdeuna: de a colucrá la in florirea patriei comune, in carea amu vediatu lumin'a dilei, si pentru a càrei sustienere amu depusu in vistieri'a tierii productele muncii si sudórei nóstre, si amu versatu in decursulu unui siru lungu de secli atâtea siróie de sange.

Primirea cea buna a deputatiunei la pré inal-tulu locu si mai cu séma respunsulu Monarchului domolira încâtv'a spiritele preste mesura agitate. Toti sperámu, cà cei ce au in mana destinele tierii voru tiené contu de argumentele nóstre basate pe fapte reali si pe rezultatele unei indelungate esperiintie. Realitatea inse ne infacisiéza contrariulu. Diariele ne

spunu, că în diu'a de Mercuri la 12 Martiu c. n. ministrulu de culte și instructiune predete în discutiunea camerei desamintitul proiectu de lege, pe care lu-publicămă mai la vale.

Cetitoriulu nepreocupatu se pôte convinge cetindu acestu proiectu, ce situațiune precaria prepara elu scóleloru nóstre confessionali. Cu tóte acestea elu a facutu primulu pasu spre a deveni lege chiar în cele mai grele impregiurări, în care se gasesce astadi tiér'a.

Scopulu principalu alu scólei elementarie este de a dá omenimei o cultura generala, a-i dá cunoscintiele neaperatu de trebuința fiecarui omu fara privire la pozițiunea ce voiesce a o ocupá în societatea omenésca. Aceste cunoscintie le dictéza scólei de regula necessitátele poporului. Aceste necessitáti sunt degia astadi atât de multe, și instructiunea elementara este atât de ingreuiata prin planulu de invetiamentu în vigóre, încât scól'a abí li-póte satisfice. A mai adaoge langa obiectele de invetiamentu prescise și studiulu unei limbe în cele mai multe părți cu totulu necunoscute, a pretinde dela candidatii de invetiatori și dela invetiatorii în funcțiune a o cunósce în mesur'a dictata de proiectu, însemnéza a face imposibila intréga instructiunea elementara. Dovada despre acést'a ne servesece între altele și urmatoriulu faptu istoricu: Dupa reformatiune se creara în Germani'a și Helveti'a o multime de scóle. Pondulu principalu înse nu se punea în aceste scóle pe desvoltarea elevului și pre forma-rea adeveratului omu, ci puru și simplu pe studiulu limbei latine. Scriitorii din acestu timpu ne spunu, că elevii dupa unu timpu de 10—12, ba Comeniu, renumitul pedagogu dice, că chiar dupa 20 de ani de tortura și munca crunta, invetiau elevii limb'a latina, dar parasiau scól'a fara alta cunoscintie și fara o alta cultura. Acést'a se întemplá în scóle superiori, și cum vedemu în unu siru lungu de ani, dar rezultatulu erá numai o tortura zadarnica pentru scolari, unu lucru, carele nu aducea nimenui nici unu folosu practicu. Cu chipulu acést'a sumele cele enorme, ce se spesau pentru scóle, remaneau unu capitalu ingropatu în pamentu, carele nu aducea nici poporului nici statului nici celu mai micu folosu. Si-póte acum cinev'a usioru inchipui, ce rezultate voru poté obtiené scólele nóstre, în desvoltarea culturala a poporului, cand voru fi constrense a pune pondulu cerutu de proiectu pe studiulu limbei magiare.

Istori'a și chiar actualitatea ne este mai departe marturiá, că popórele invétia din indemnulu propriu atátea limbi, câte le dictéza necesitatea.

Priviti numai preste teritoriulu ce lu-locuiescu Romanii din acést'a tíera, și veti aflá, că tóte popórele, cu cari au ei comunicatiune, li-invétia și cunosecu limb'a. Studiulu acestei limbe nu l'a introdusu și nu l'a impusu nimenea nici odata prin nici o dispusețiune. Cu tóte acestea abí vei aflá, încependu dela marginile Transilvaniei pana sus la Tis'a, sasu, magiaru svábu, serbu și izraelitu, carele se locuiesca între romani, și se nu le cunósca limb'a. Ei o au invetiatu, și o sciu din indemnulu loru propriu dictatu de necesitate.

Acést'a este unic'a procedura naturala în viét'i'a și desvoltarea popóreloru. Acestu cursu naturalu ar trebui se ni-se lase și în ceea ce privesce limb'a magiara, și suntem siguri că precum amu facutu progrese în alte directiuni, asia amu poté obtiené în viitoriu rezultate și în acést'a privinția. Prin dispusețiuni ca ale proiectului din cestiune nu se produce înse nimicu alt'a, de cât resensu și instreinare, unu lucru, pre carele de siguru nu lu-póte dori nimenea în acést'a patria atât de greu cercata de sórte.

Valórea și viitoriulu unei țieri depinde dela gradulu de cultura alu cetatieniloru ei. A ingreuiá, séu chiar impededá poporulu în desvoltarea sa naturala, însemnéza a lucrá contra viitoriului țierii. Ar fi deci de doritu, ca se abdicemu odata cu totii de ilusiuni și tendinție unilaterali, se nu ingreuiámă popórele în ceea ce au mai scumpu, în desvoltarea loru culturala, de carea este atât'a trebuința pentru înflorirea patriei comune, ca se nu ne caimu mane de ceea ce facemu astadi, dar se fie pré tardiu.

Influinți'a familiei în desvoltarea omenimei.

N'a esistatu poporu în lume, a cărui istoria se presentese posterității atáti'a barbati mari, atátea caractere, ca Rom'a de odinióra. Zelulu întru implinirea detorintiei, patriotismulu, sacrificiulu pentru binele publicu și orice virtute, la carea se poté înalțiá muritoriulu, erau ornamentulu celu mai însemnatu, erau idealulu, dupa carele aspirau individii, cari constituieau statulu romanu de odinióra. Aceste nobile aspiratiuni, ide'i'a de a sacrificá totulu pentru a poté servi natiunei și patriei, întiparita adancu în inim'a și mintea fiecarui individu inca dela peptulu mamei, facura din unu punctu nensemnatu la începutu acea falnica dómna a lumii antice. Sub influinți'a acestoru ómeni Rom'a înaintéza cu pasi repedi în cultura și civilisatiune. Ea se învutiesce, ea dominéza lumea, și si-elupta o stare, în carea este mandru individulu, carele poté purtá numele de cetatiénu romanu.

Acést'a falnica pusetiune, ba amu poté dice cea mai înalta, la carea se poté aventá unu statu, o detoriá înse Rom'a *familiei*. Famili'a erá sanctuariulu, în carele se pregatea în timpii cei mai însemnati ai statului romanu fiitoriulu barbatu chiamatu a conduce destinele țierii.

Erá mare Rom'a, și în marirea ei se constata mai evidentu ca ori unde ce poté produce famili'a din omu. Rom'a erá dómna, dar în domni'a și puterea ei se oglindéza acelu mare adeveru adesea negatu și denaturatu de multi puternici din diferite timpuri, că famili'a are cea mai mare misiune pre pamentu: *ea este chiamata a dá directiune omenimei*. Rom'a este dómna, pana cand în familia întempini seriositate, patriotismu și curatieni'a moravuriloru: Rom'a decade și dispore, cand famili'a permite se prinda radacini, și se-se incuibe în senulu ei luesulu și coruptiunea.

Erá grea situațiunea Romei în timpululu din urma. Ea avea avere, avea țieri întinse, dispunea de tóte acele medilóce și bunuri esterne, de cari este conditionata starea de fericire a unui poporu; dar nu avea ómenii, cari se le póta ingrigi și sustiené. Famili'a numai erá în stare a produce numerulu necesariu de barbati capaci spre scopulu acést'a, ér sforciárile statului de a repará defectele educatiunei familiare se vadira de totu atátea încercári zadarnice. Ast-feliu famili'a odata perduta, se perdura tóte.

Èta aci o admonitiune puternica pentru toti acei'a, cari condusi de tendintie unilaterali se încerca a detrage familiei rolulu si influinti'a, ce i-o da natur'a insasi in desvoltarea omenimei. Aceste încercări se paru a deveni din di in di mai seriose. De aceea ne semtihu indemnati a ne ocupá acum de acésta cestiune. Spre a o puté face acésta mai cu succesu ne vomu folosi in unele părți de renumitulu scriitoriu englezu Smilles.

Cele ce se petrecu in fiecare momentu in giurulu nostru ne infacisíeza in modulu celu mai evidentu, cà totu ce cresce si se desvólta in universu, 'trebue se percurga unu cursu naturalu, si cà ori-ce abatere, ce se face in acésta privintia este impreunata cu mari daune. Acestei legi divine si ca atare nestremutavere trebue sè-se supuna neconditionatu si omulu. Chiar in acésta privintia inse se arata omulu mai necapacitabilu. De intempini la elu multe defecte, atunci de siguru celu mai condamnabilu este: tendinti'a lui de a se emancipá de sub legile eterne, si a-si dá insusi o directiune voluntaria, fara se vada, cà încordările de acésta natura i-pregatescu prepasti'a, in carea se innéca pentru eternitate. Sub acésta categoria cadu tóte încercările unoru popóre de a-si asigurá puterea, domni'a si viitoriulu prin asimilarea altoru némuri din apropiare crediute mai slabe cu ajutorulu forciei brute si a totu soiulu de legi maestre. Aceste inventiuni daunatórie omenimei ataca mai cu séma ceea ce are omulu mai scumpu, educatiunea. Ele nu se sfíescu a petrunde si in acelu locu sacru, ce-lu numimu familia.

Precum laptele mamei este singurulu medilocu capace a nutrí, si a dá corpulu prunculu conditiunile necesarie pentru desvoltare: tocma asia nu esista nici unu surogatu, carele ar fi in stare a inlocuí pre mama in desvoltarea spiritala a lui. Astfelu famili'a este scól'a cea dantaiu, dar si cea mai insemnata a omenimei, si ferice de individulu, care vede lumin'a dilei in sinulu unei familii, carea este conscia de sublim'a ei missiune. Aici in familia, in acestu cercu micu si adesea desconsideratu se pune basa la fericirea séu nefericirea fiitoriulu omu. Ideile si tienut'a, ce ni o insusim acu, devinu pentru viéti'a nóstra totu atátea principii, cari ne insociescu pana in adanci betranetie, si cari nu incetéza a ne preocupá, si chiar a ne conduce decât in momentulu, cand pentru eternitate parasim acésta lume. Astfelu „famili'a face pre omu.“ Ea este factorulu decidietoriu in formarea moravuriloru, a intentiuniloru a caracterulu, si prin urmare a omulu. Deci nu inzadar se infirma, cà celu ce ingrigesce de prunci are mai mare ifluintia asupra omenimei, decât celu ce are in mana franele guvernulu. Famili'a este foculariulu, din carele purcedu principiile si regulele, dupa cari se guvernéza societatea omenésca. Chiar legile nu sunt altceva, decât eflussulu familiei. Ceeace se sémana aci, cresce mai tardiu, si devine opiniune publica, acelu factoru, in carele se esprima necessitátile societátii, si dupa carele se guvernéza popórele. Civilisatiunea, cultur'a si humanitatea iuca nu sunt altceva decât fetulu familiei. Gradulu de desvoltare, in care le aflámu acestea reprezentate la unu poporu, este pendinte dela gradulu de desvoltare alu individiloru, cari lu-constituiescu. Daca sunt acesti individi buni séu rei este meritulu séu scaderea familiei, carea ii-a crescutu pentru viéti'a sociala.

Ómulu este fiinti'a cea mai neajutata, cand vine in lume. In acésta situatiune este cu totul pendinte atât in ceace privesce chran'a sa corporala, cât si in ceace privesce desvoltarea spiritulu seu deimpregiurimea, in carea se gasesce. Educatiunea lui incepe cu prim'a resuflare. Astfelu cele ce se petrecu in giurulu lui incepundu din acestu momentu eseréza asupra-i cea mai mare influintia in totu decursulu vietii.

Celu dantaiu invetiatoriu alu omulu este esemplu. Elu are o mare influintia asupra nóstra in totu decursulu vietii. Nici odata nu este inse influinti'a lui atât de puternica ca

in etatea copilariei, cand sufletulu omulu este atât de semtitoriu si atât de primitoriu pentru totu ce se petrece in giurulu seu. Momentele, ce influintiéza asupra copilulu in acésta etate a s'a ni se paru adesea nensemnate. De aci provine de multe ori desconsiderarea si lips'a de atentiunea cuvenita pentru copilu. Aceste momente i-dau inse directiunea pentru viéti'a. Motivele, cari ne îndemna la activitate se sustienu mai multu, si au o radacina mai afunda in omu. Isvorulu loru lu-vomu aflá inse totdeun'a in giurulu leaganulu. Aici se inspira omulu gemenele virtutii si alu vitiulu, alu sentieminteloru si aplecâriloru, cari tóte decidu asupra caracterulu, ce ne insociescu in decursulu vietii. Prunculu se afla in stadiulu acésta ca si in o lume noua. Elu si-indreptéza ochii sei asupra unei multimi de lucruri, cari lu-surprindu, si i-storcu admiratiunea. Elu incepe apoi iudata a le cunósce, a le observá, a le asemená, si sub o conducere buna póte face progrese admirabile. Etatea copilariei o potemu asemená cu o oglinda, in carea chipurile, ce s'au formatu mai antaiu se resfrangu continuu in decursulu vietii intregi.

In acestu timpu se forméza in copilu temperamentulu, caracterulu, datinele si voi'a, acei factori, dela cari depinde fericirea séu nefericirea omulu in viéti'a. Daca reprivesce omulu inaintatu in etate asupra vietii si desvoltării sale, pré iute se póte convinge, cà acele impressiuni mai sunt puternice in sufletulu lui, pre cari le a primitu in timpulu copilariei sele, cand pentru densulu esistá o singura autoritate in lume, unu singuru centru in giurulu cărui'a se concentrá tóta viéti'a si activitatea nóstra. Acestu centru erau parinti sei si cu deosebire mam'a. Sunt dulci aceste suveniru, ele nu ne parasescu nici odata, si de multe ori sunt unu adevératu nectaru in momentele cele grele si amari, ce ne intempina adesea in acésta mare plina de valuri, ce o numina viéti'a Durere inse, cà daca ne amu gasitu in acésta etate in impregiurări rele, acestu defectu se observéza in intréga viéti'a nóstra. Ori cât amu inerecá a ne emancipá de aceste defecte, nu le vomu puté face se dispara. Ele remanu pentru totdeun'a unu factoru de mare influintia asupra caracterulu nostru moralu. Dar nici nu se póte altfelu, pentruca daca vei pune ca adevératulu filosofu in mediloculu unei societáti ordinare si stricate, pe nesimtite vei observá, cà elu incepe a cadé din inaltimea, in carea se aflá mai nainte. Cu cât este mai mare inse influinti'a, ce o eseréza impregiurimea, in care se gasesce asupra unui individulu in etatea copilariei, cand sufletulu lui este atât de abilu facia de impressiunile, ce le primesce din lumea din afara. De aceea este imposibilu a cresce unu omu mare, o natura nobila, carea se urasca vitiulu, si se iubésca virtutea dintr'unu prancu, carele a veditu lumin'a dilei intr'o casa, in carea domnesce vitiulu si coruptiunea.

(Va urmá.)

Psychologi'a ca isvoru alu pedagogiei.

Pentru ca educatiunea se-si ajunga sublimulu seu scopu, va trebui se tiena pururia contu de obiectulu seu, care este omulu in stare minorena. Pedagogulu adevératu in tóta activitatea sa se va nevoi a cunósce cum se cade obiectulu, cu a carui educatiune este incredintiatu. Necunoscendu obiectulu educatiunei, usioru póte nimici aceea, ce in simbure a fost bunu si roditoriu.

Psychologi'a este isvorulu nesecabilu alu pedagogiei, càci ea ne aréta desvoltarea firésca a puteriloru spirituale, acele fenomene psihice, cari sunt totu atáte graduri de desvoltare ale spiritulu omenescu, ca principiu de viéti'a. Si celu ce nu cunósce acestu cursu de desvoltare, acel'a ratacesce in vastulu cercu alu educatiunei si instructiunei. Chiar esperienti'a ne dovedesce, cà multi dintre invetiatorii cei mai zelosi si activi comitu multe pecate pedagogice numai din necunóscrea psihologiei. Si lucrulu e pré invederatu.

Cum se p \acute{o} ta cineva influin \acute{t} ia cum se cuv \acute{i} ne asupra spiri-
tului copilului, dupa regulele desvolt \acute{a} rii fresci ale poteri-
loru psihice, daca nu este initiatu in psihologia ?

„Fara de temeiu *psihologicu* t \acute{o} ta pedagogi'a se l \acute{e} -
gana in aeru; ea nu se p $\acute{o$ te acomoda impregiariloru reale,
si nici nu se p $\acute{o$ te aplic \acute{a} in pracs \acute{a} . — dice cu totu drep-
tulu St \acute{o} ckel. \acute{E} ra renumitulu filosofu Herbart, carele accen-
tu \acute{e} za f \acute{o} rte lamuritu importanti'a psihologiei pentru peda-
gogia, intre altele afirma, c \acute{a} cele mai multe lacune in peda-
gogia isvorescu din necun \acute{o} scerea psihologiei.

Intr'adeveru a sositu odata timpulu, ca pedagogii se
fia toti psihologi, daca e vorb'a ca influin \acute{t} ia loru educa-
tiva asupra spiritului se conduca la scopu, \acute{e} ra ei se fia mai
siguri daca procedu corectu s \acute{e} u falsu. Invetiatorii se nu
traiesca in credin \acute{t} ia, c \acute{a} esperientiele loru practice ar fi in
stare a suplini unele lacune in cunoscintiele loru pedago-
gice, c \acute{a} ci pedagogi'a nu e ca alta maiestria, unde gresindu
nu simti efecte stricati \acute{o} se.

Sculptorul \acute{u} avendu de lucru cu materia m \acute{o} rta, d \acute{e} ca
si gresies \acute{e} in taiaturele sale, apuca la mana alta materia
si acopere gresi \acute{e} l'a. Nu inse asia cu educatiunea. Ea si-are
de obiectu pre omulu minorenu, carele are se fia educatu
dupa chipulu si asemenarea lui D \acute{d} ieu, si spre acestu scopu
va trebui s \acute{e} se acomodeze in t \acute{o} te si preste totu calit \acute{a} -
loru spirituale ale individului. Necunoscendu aceste calit \acute{a} -
t \acute{a} siuora va folosi astfeliu de midil \acute{o} ce, cari sunt pericul \acute{o} se
pentru desvoltarea naturala a tuturoru poteriloru omenesci.
Copilulu educatu dupa procedura gresita, p \acute{o} rta in t \acute{o} ta vi-
etia sa emblem'a nefericirei causata prin educatoriulu nea-
bilu.

Nu voi \acute{e} sc \acute{a} dec \acute{i} educatoriulu a desvolt \acute{a} dupa arbi-
triuulu seu subiectivu calit \acute{a} tile fia carui elevu, c \acute{a} ci atunci a
insetatu d'a mai fi educatoriulu consciu de chiamarea sa,
atunci este unu simplu diuasiu, carele in activitatea sa nu
tiene contu de vr'unu planu firmu. „Celu ce face din ele-
vulu seu pil'a capricieloru si nisuintieloru sale neregalate,
acel'a nu e educatoriulu ci unu tiranu.“ (Curtman.)

Si din cele espuse resulta, c \acute{a} pedagogi'a standu in
legatura strinsa cu psihologi'a, fia care pedagogu se fia
introdusu c \acute{a} tu se p $\acute{o$ te de temeiniu in studiulu psihologiei.

Va fi introdusu:

1. D \acute{e} ca va cet \acute{i} cu d \acute{i} ligintia operate psihologice s \acute{e} u
pedagogii, cari reflect \acute{e} za si la partea antropologica. Lectur'a
s \acute{e} se fac \acute{a} inse cu cerus'a in mana, ca se notific \acute{a} mu p \acute{a} -
rtile mai essential \acute{e} , \acute{e} ra cele dubi \acute{o} se se le subtragemu si se
le essamin \acute{a} mu de ameruntulu pana candu ne vomu pot \acute{e}
form \acute{a} idei mai clare despre unulu s \acute{e} u altu obiectu mai
complicatu. Foile de specialitate inca contribuie f \acute{o} rte multu
la completarea cunoscintieloru.

2. D \acute{e} ca va caut \acute{a} societatea barbatiloru versati in acestu
ramu alu sciintiei, si prin dispute reciproce nu numai c \acute{a}
si-va lat \acute{i} cerculu cunoscintieloru, dar totodata si concep-
tele pana aici obscure se voru lamuri si aduce in consonan-
ti'a cea mai buna.

3. D \acute{a} ca va face studii separate la vr'unu institutu
 \acute{o} re-care. Candidatii de invetiatori ascultandu la vr'o pre-
parandia buna unu cursu de psihologia, intr'unu restimpu
mai scurtu produc \acute{u} rezultate mai temeinic \acute{e} , dec \acute{a} tu d \acute{e} ca
se voru folosi fara conducatoriulu de ori ce alte midil \acute{o} ce.
Si apoi ceea ce inaltia importanti'a unei astfeliu de prega-
tiri e, c \acute{a} preparandulu nu si procura cunoscintie neregula-
te, neesplicate, ci se introduce in modu sistematicu in
antropologi'a pedagogica. Nu putemu din destulu recom \acute{a} -
nd \acute{a} instituteloru pedagogice, ca se puna mare pondu pe psicho-
logia si logica, c \acute{a} ci aceste se considera ca si chei'a intre-
gului edificiu pedagogicu. Unii inse mi-voru fi reflectandu,
c \acute{a} cum s \acute{e} se p $\acute{o$ ta propune aceste obiecte in cursulu primu
preparandialu, candu elevii n'au destula pregatire, si nici
c \acute{a} sunt maturi pentru studii rationale. F \acute{o} rte usioru si teme-
nicu. Nu voimu noi se facemu din preparandi filosofi sis-
tematici, ci s \acute{e} -i introducemu numai in studiulu psihologiei

pentru ca se p \acute{r} ic \acute{e} pa mai bine pedagogi'a. Spre acestu scopu
nu se pretinde, ca se tract \acute{a} mu psihologi'a in t \acute{o} ta estensiu-
nea ei, t $\acute{o$ te p \acute{a} rtile complicate si grele pentru mintea sco-
lariloru: ci se desbatemu numai cele trei facult \acute{a} ti principale
ale spiritului: intiel \acute{e} ginti'a, simtiementulu si voi'a; se-i
facemu cunoscuti cu diferitele temperamente, cu calit \acute{a} tile
si peri \acute{o} dele vietii, cu somnulu si graduatiunile lui straor-
denarie, si in fine mai potemu vorbi si despre raportulu
dintre corpu si spiritu. T $\acute{o$ te aceste tractate dupa metodulu
concretu, nu voru fi numai materia neorganisata in spiri-
tulu eleviloru. Firesce aici multu depinde dela desteritatea
prelegatoriulu din studiulu respectivu. Elu insusi are se fia
psihologu intrupatu.

Se studi \acute{a} mu deci psihologi'a, mai cu s \acute{e} ma noi inve-
tiatorii, c \acute{a} ci psihologi'a este mam'a pedagogiei, dice
Lazarus. P.

Referitoriu la conferintiele inve- tiatoresci.

Cu doru am acceptatu, c \acute{a} s \acute{e} se inc \acute{e} pa o discussiune
prin foile n \acute{o} stre, dar mai vertos din dieces'a n \acute{o} stra, prin
stim. organu „Biseric'a si Sc \acute{o} l'a“ despre conferintiele inve-
tiatoresci; cu durere vediu inse c \acute{a} pana acum mai nimicu
nu se scrie in ac \acute{e} sta cestiu \acute{n} e. Din t $\acute{o$ te p \acute{a} rtile audimu di-
cendu-se: cultura! cultura! — si apoi chiar numai noi
invetiatorii se tacemu, s \acute{e} u d \acute{o} ra noi tacemu si facemu?!
P $\acute{o$ te fi, inse pucini vor fi de acesti'a! — Dar eu cred \acute{u} , c \acute{a}
si acesti'a pucini, daca si-aru ridic \acute{a} graiulu, comuni-
candu unii altor'a, de cumv \acute{a} au aflatu vre unu medilocu,
prin care s'ar pot \acute{e} delatur \acute{a} cutare s \acute{e} u cutare scadiementu,
s \acute{e} u altulu, prin care s'ar pot \acute{e} inaint \acute{a} cultur'a, — dicu
chiar si acesti buni s'ar impinten \acute{a} lainaintare, la silintia.

Invetiatorii nostrii preste totu nu au pr \acute{e} avutu oca-
siune se-se p $\acute{o$ ta pregati din destulu pentru carier'a frum \acute{o} sa
— dar si grea — ce-au ocupatu in societate. Ajungendu
apoi la statiunile ce le ocupa, pucini au norocirea a con-
veni cu barbati, cari se fia in stare, s \acute{e} u cari se aiba voia
si placere, in convers \acute{a} riile cu invetiatoriulu, s \acute{e} -se ocupe cu
lucruri pedagogice-didactice, c \acute{a} unde invetiatoriulu ar av \acute{e}
indoieli se-i chiarifice lucrulu, — s \acute{e} u se-i ajutore pott'a de
a sc \acute{i} , dandu-i s \acute{e} u celu pucinu recomand \acute{u} -i unele c \acute{a} rti
referit \acute{o} re la acelu obiectu, — \acute{e} r in invetiatorii, cari inca
nu au acea pof \acute{t} a de sciintia, se o scie escit \acute{a} (stern \acute{i}) si in
continuu a o nutri, dandu-le o directiva salutaria, c \acute{a} asi \acute{a}
s \acute{e} -se afle apoi, din indemn \acute{u} propriu, totu mai tare aple-
cati spre cautarea sciintiei.

Tocmai din aceste consideratiuni nutriamu mare spe-
rantia la anulu 1870, cand s'a publicatu antai'a confe-
rintia invetiatoresca. Mi-diceamu adeca: acum a sositu tem-
pulu, ca invetiatorii se inainteze, \acute{e} r cu ei si invetiamentulu,
ducendu cu sine in t $\acute{o$ te p \acute{a} rtile cultur'a. Dar durere, c \acute{a} ci
aceste conferintie in decursu de vr'o 8. ani pucinu resul-
tatu realu potu arat \acute{a} , luandu afara ceste din tomn'a trecuta,
cari in unele locuri au facutu sporiu inbucuratoriulu.
Cauzele sunt multe la cari sunt chiamati micu si mare
a are \acute{t} scaderile si a recom \acute{a} nd \acute{a} imbunatatiri, din cari cei
competinti se cul \acute{e} ga ce vor afl \acute{a} de bune, si se delature ce
nu sunt corespundiat \acute{o} rie.

Se scriemu dar fratiloru, ce scimu si cum scimu. —
se nu ne retragemu dicendu: „Se scrie cei invetiati“. Bine
— dicu si eu — se scrie cei invetiati, dar \acute{o} re nu totu
accept \acute{a} mu se scria? si abi \acute{a} se afla c \acute{a} te unulu, c \acute{a} ci p $\acute{o$ te
c \acute{a} Domni'a-loru n'au tempu, c \acute{a} ci vedeti ac \acute{e} st'a e o lucrare
nemultiamit \acute{o} ria, nu se rebonifica osten \acute{e} l'a, dupa soc \acute{o} t'a
aceloru domni buni. Se facemu dar noi c \acute{a} t de pucinu, dar
se facemu ceva!

Conferintiele auale dupa parerea mea nu sunt de
ajunsu pentru inaintarea invetiatoriloru in sciintie, prin ur-

mare nici pentru înaintarea invetiamentului și culturii populației. Eu știu, că invetiatorii au sântă detorinția :

1. A se sili din toate puterile se-si însuși — înainte de toate — cunoșcerea pedagogiei ;

2. Se studieze singuratecele obiecte de invetiamentu, ce sunt de a se propune, dar mai estinsu de cum are a le propune, — ér mai vertosu se cunoșca bine manualele, dupa cari are a propune ;

3. Se studieze și alte științe, cari de si nu are a le propune, — dar sunt ajutătoare séu lamuritoare celor propunende, căci invetiatoriulu trebuie se aiba și o cultura generală ;

4. Numai avendu cunoștințele acestea, poți dice, că vá pricepe *Didactic'a* (art'a de a invetiá pre altulu : *Lehrkunst* ; a tinitás tudományá ;) și o vá poté studiá cu succesu ; ér

5. Se studieze *Metodic'a specialu* (modulu séu științ'a, cum se se tracteze singuratecele obiecte de invetiatura, mód-szer, tanmód-szer), tienendu-se aci și planulu de invetiamentu, cu impartirile lui.

Din acestea potemu vedé fratiloru ! că avem lipsa de multa studiare, că se ajungemu a fi cum trebuie se fimu. Studiandu invetiatoriulu singuru, nu vá face asia propasire, că și daca s'ar asociá 3—6. inși din apropiare, că despre cele cetite și studiate se tiena consultári, cerendu si dandu unii altor'a deslusiri, in unele casuri greu de întielesu ; dar mai vertos încercandu se tiena prelegeri practice de modelu cu elevii, supuindu-se criticeii colegiloru sei.

Aceste voindu a le face barem in parte — mai presus de toate *ne trebuie pace* ; — deci se ne silimu a o cascigá. Mergendu acestea asiá, apoi fiindu și conferințele anuali bine organizate, credu că ar înflori invetiamentulu, și numai atunci am poté dice cu fala : *Avemu invetiatori !*

Se dicu ceva și despre conferințele din anulu trecut. Seimu, că ori ce ființ'a, precum și ori ce lucrare crescendu, respective înaintandu, trece prin mai multe fase ; asiá au trecut și conferințele noastre. Acést'a se întempla astfelu nu numai la noi, ci și la alte popóra. Incât am petrecutu cu atentiune conferințele noastre, luandu parte activa la acele in toti anii și in mai multe locuri, potu marturisi, că acelea din anu in anu — de si pucinu, -- dar totusi au înaintatu ; inse mai avemu multu de a lucrá, că se ajungemu la locul cuvenitu. In anulu trecut a fost bunisoru planu de conferinție, dar n'a fost indestulitoria pregatirea conducătoriloru, și totusi in cele mai multe locuri au reusitu cu succesu îmbucuratoriulu. —

Ca pe viitoru, conferințele se produca unu succesu mai practic, recomendu :

1. Sè se publice terminulu conferinției de timpuriu, dimpreuna cu program'a ;

2. Conducătorii se fia alesi celu multu pana in finea lunii aprilie, se fia conchiemati la o consfatuire comuna, că pregatindu-se, se póta procede in uniformitate cu totii ;

3. Terminulu se nu fia de o data pentru toate conferințele, ci cam pe rendu, că asiá și conducătorii dar și invetiatorii iubitori de progresu, se póta luá parte și unde nu sunt îndetorati ; —

4. Se nu se iá toate obiectele de invetiamentu la o conferinț'a, într'unu anu. —

Fara aceste condițiuni, — vor fi de acei invetiatori, cari din deosebite motive, nu voru primi de a fi conducători de conferinție și acei'a credu că se vor aflá, între cei cu consciinț'a curată și pricepere de cauza. — Afara de acestea :

5. Cercurile se fie mai multe, căci s'a esperiatu, că unde sunt adunati pré multi, invetiatori nu e succesulu asiá îmbucuratoriulu, că unde sunt in numeru mai micu ; la unu locu, ar fi destui 30—40. de inși ;

6. Dispensári dela conferinție se nu se dée, ci numai in cele mai grave întemplári, căci nici unulu dintre noi, nu e asiá de înaintatu in științele și pracs'a invetiatorésca,

cât sè se póta dice : „*N. N. invetiatoriu binemeritatu se dispenséza dela cercetarea conferinției.*“ Daca tocmai ar fi de acesti'a binemeritati, apoi óre respectivii nu au sântă detorinția a ajutá caus'a invetiamentului nostru, prin participare activa la conferinție ? „Se nu ascundemu lumin'a sub obrocu.“ De ar fi ei „binemeritati“, dar totusi credu, că nici unu barbatu luminatu nu vá poté afirmá aceea, că la conferinț'a de câte've a dile nu si-va mai poté inmultí cunoștințele is pracs'a pedagogica-didactica.

7. Ca dispusetiunile mai înalte pentru înaintarea invetiamentului se aiba efectulu doritu, e ne 'ncunjuratu de lipsa ca toti invetiatorii se participe la conferinție, ér cei renitenti se fia aspru pedepsiti, — in interesulu invetiamentului, — căci ei nu sunt ai loru, ci ai scólei, si au libertate numai incât aceea nu lovesce in interesulu scólei ; — ér din contra, daca na'u vocatiune, faca locu altor'a ; séu mai bine remana locul golu, căci decât cu unulu ce nu si-implinesce detorinț'a, mai bine fara elu.

Sunt multe altele, câte ar fi de facutu, cari de s'ar fi scrisu câte un'a, mi se pare, că nici in acestu pretiuitu diariu n'ar incapé rendurile ce s'ar fi scrisu.

Ni. O
invetiatoriu.

Loculu menitu pentru gradin'a de pomi.

De câte ori ne apucámu de unu lucru, totudeun'a avemu se imbinámu ceea ce este folositoriu cu ceea ce este frumosu. Se nu avemu adeca in vedere numai folosulu practic, ci cu acest'a se imbinámu cât numai se póte și partea estetica. Tocm'a in acést'a se aréta gradulu de civilizatiune alu unui poporu. De aceea și in alegerea și arangiarea loculu pentru gradin'a de pomi se tienemu contu nu numai de folosulu practica ci și de vederile estetice.

Daca voimu a obținé bune rezultate prin cultivarea pomiloru, atunci trebuie se ne îndreptámu privirea mai antaiu la alegerea loculu unde voimu a-i plantá, nu orice locu este acomodat pentru pomi nobili. Loculu celu mai potrivit pentru o gradina de pomi nobili este in faci'a sórelui. Acestu locu trebuie se fie deschisu catra médiadi și resaritu, ér spre médianópte, de unde vinu de regula venturi aspre și reci se fie scutitu, pentruca acestea au influinție fôrte nefavoritorie mai cu séma asupra mladitiloru tenere. Acestu locu nu este bine se fie pré jos, pentruca atunci tienne apa, dar nici pré sus, pentruca atunci este espusu la uscatiune. De regula inse este de preferitu, daca se póte, unu locu planu pe siesu, decât unu locu de pe dealu. Unu locu delosu și situatu spre nordu este pré espusu venturiloru reci, și astfelu pomii potu usioru degenerá. Daca locul delosu este situatu spre médiadi, atunci este espusu pré tare uscatiunei. De aceea este situatiunea cea mai corespundietória pentru gradina spre resaritu și spre apusu.

Dupace ne amu alesu locul, trecemu la ingradirea gradinei, pentruca in modulu acest'a se putemu împedecá intrarea animaleloru intrens'a. Gardulu in giurulu gradinei póte fi de zidu séu de stalpi și scanduri ; mai simplu póte fi din unii stelpi de 1- 1'5 stengini departe unulu de altulu, împreunati cu doue renduri de rude, ca se nu póta intrá in gradina animalele mari. Ca se oprimu dela acést'a și pe cele mici, plantámu pe de desupt spini séu paducelu, acati séu altu tufisiu, séu plantámu unu gardu viu, carele este și trainicu și frumosu. Indata ce am ingraditu locul menitu pentru gradina, lu-curetimu de petri, lemne séu alte obiecte, cari ne aru împedecá la pregatirea pamentului.

Pregatirea pamentului trebuie sè-se faca cu cea mai mare precautiune, pentruca pomii au trebuinț'a de pamentu bunu și afundu. Pamentulu se fie de o consistenț'a medielocia, adeca nici pré compactu nici pré raru, și se contie-na materii nutritorie de ajunsu, mai cu séma pana cand pomii sunt teneri.

Sunt unii de parere, că pomisorii se potu plantá si intr'unu locu mai seracu de materii nutritórie, pentruca atunci, precum se dice, se dedau cu necazulu de teneri. Acést'a ar însemná inse toc'm'a atát'a, ca si cand unui pruncu i-am detrage nutrementulu necesariu, cu scopu, ca se-lu deprindemu cu fómca. Precum din unu astfeliu de pruncu nu se póte desvóltá nici odata unu omu robustu: tocmai asia nu vomu vedé nici odata pomi bine desvóltati din pomisorii, cari au suferitu in anii dantai.

Pomisorii teneri au trebuintia de o mare cantitate de materii nutritórie, cand ii-streplantâmu la altu locu, pentru ca se-si póta formá aci radacini, si se produca mladitie. Daca le lipsescu aceste materii, ei suferu in tóta viéti'a. Pamentulu din gradin'a de pomi trebue se fie in o afundime de 2—3 urme de o calitate buna, ca se póta strebate usioru radecinile pomisoriloru in elu. Se nu fie apoi pré usioru, raru, nici pré compactu, séu greu. Daca este pré greu atunci contine iérn'a multa umediéla si pomisorii degera; ér daca este pré usioru, suferé vér'a de uscatiune pentruca umediél'a, ce o primesce unu astfeliu de pamentu, evaporéza pré iute si pomii se usca.

T.

Proiectu de lege

pentru introducerea limbii magiare ca studiu obligatu in scólele poporali.

Fiindu necesariu, ca fiecarui cetatiénu se i-se deschida posibilitatea de a-si însusí limb'a magiara casi limba a statului, se dispune precum urméza:

§ 1. In preparandiele confessionali, in cari limb'a propunerii nu este limb'a magiara, in cari inse si altcum limb'a magiara in sensulu §-loru 13 si 88 art. delege XXXVIII din anulu 1868 este studiu obligatu, acésta limba se-se propuna in atâtea óre, încât fiecarui candidatulu de invetiatoriu se-i fie posibilu a si-o însusí in timpul cursulu preparandialu in vorbire si scriere.

§ 2. Dupa trei ani dela intrarea in vigóre a acestei legi nimenea nu va puté obtiené diploma de invetiatoriu, si nu se va puté aplicá de invetiatoriu séu de adjunctu de invetiatoriu, daca nu va posedé limb'a magiara intr'atát'a, ca se o póta propune in scól'a poporala.

§ 3. Invetiatorii aplicati in functiune, si carii se voru aplicá in decursu de 3 ani dela intrarea legii in viétia, sunt detori ca in timpu de 6 ani computatu din momentulu întării legii in viétia se si-însuséca intr'atát'a limb'a magiara, ca se póta constată prin depunerea unui esamenu capacitatea de a o propune. De acésta detorintia póte dispensá ministrulu de culte si instructiune la cererea loru pe acei invetiatori, cari la intrarea legii in viétia voru fi ajunsu etatea de 50 de ani.

§ 4. In acele scóle elementari si superióre poporali, in cari limb'a magiara pana aci nu a fost studiu obligatu, dar in cari sunt invetiatori, cari o potu propune, acést'a se va introduce imediatu in primul anu dupa intrarea legii in viétia.

§ 5. In genere dupa siese ani limb'a magiara va fi studiu obligatu in tóte scólele poporali elementari séu superióre cu exceptiunea acelor'a, unde invetiatorii voru fi dispentati din caus'a etátii in sensulu §-lui 3.

§ 6. In acele scóle, unde se aplica invetiatori cari o potu propune, se va introduce limb'a magiara ca studiu obligatu si înainte de espirarea terminulu prescisu in paragrafulu de mainainte.

§ 7. In cari comitate séu in cari párti din acelea se-se propuna limb'a magiara ca studiu obligatu inca inaintea terminulu prefíptu va decide ministrulu de culte si instructiune in contielegere cu ministrulu de interne la propunerea autoritátii competente.

§ 8. Esecutarea dispusetiuniloru acestei legi si a dis-

putiuniloru ei transitorie o va controlá ministrulu de culte prin inspectorii scolari si prin organele enumerate in §-lu 3 art. de lege XXVIII din 1876.

§ 9. Cu escutarea acestei legi se incredintiéza ministrulu de culte si instructiune in contielegere cu ministrulu de interne."

Budapest'a 11 martiu 1879.

Augustinu Trefort m. p.

D i v e r s e.

= **Alegere de episcopu.** In d'uia de 22 februaru c. v. a. c. s'a intrunitu, sub presiedinti'a I. P. S. S. Mitropolitulu Primatu alu Romaniei, marele colegiu, compus din membrii santului Sinodu si din membrii Senatulu si ai Camerei. Toti componendu impreuna o imposanta adunare, au procedatu la alegerea Episcopulu de Romanu, postulu fiindu vacantu. Acésta solemnitate s'a seversitu cu tóta gravitatea ce se cere intr'o asemenea ocasiune. I. P. S. S. Episcopulu Melhisedec a dobanditu o imensa maioritate, si I. P. S. S. Mitropolitulu Primatu l'a proclamatu Episcopu alu Romanulu. — Alesulu marelui colegiu electoralu a rostitu apoi, spre multamire, o cuvntare, in care a espresu sentiamentele sale de devotamentu catra patria si biserica, sentiamente ce voru formá si de aci 'nainte preocuparea intregii sale vieti episcopale. Astfeliu s'a indeplinitu, intr'o concordia deplina si cu tóta solemnitatea dorita, un'a din cele mai frumóse atributiuni ale regimulu nostru reprezentativu. (Rom.)

= **Adunári de interesu publicu.** Siedinti'a plenaria a epitropiei provisorie a fonduriloru comune de Aradu si Caransebesiu este conchiamata pe diu'a de $12/24$ Martiu a. c. Totu in acésta luna se va tiené in $16/28$ adunarea generala a institutulu de creditu si economii „Albin'a" din Sibiiu.

= **Chirotoniri.** In dilele din urma s'au chirotonitu intru preoti armatorii teologi absoluti: Nicolau Rocsinu pentru parochi'a diu Micherechiu, protopresviteratulu Oradei mari; Leontinu Beltechi pentru parochi'a din Hodisiu, protopresv. Buteniloru si Atanasiu Mercea pentru parochi'a din Parti'a in protopresviteratulu Timisiorii.

= **Unu faptu demnu de lauda.** Dupa informatiunile ce posedemu cátiv'a invetiatori din protopresviteratulu Totvaradiéi, si anume dnii: *Iosifu Bogdanu* din Giuliti'a, *Stefanu Berariu* din Govosdi'a, *Ioanu Berariu* din Dumbravitia, *Pantelimonu Teodorovicu* din Soborsinu si *Nicolau Avramu* din Totvaradi'a, din indemnu propriu, se adunatu la 3—6 septemani (dupa impregiurári), si se consulta despre afacerile invetiamentulu, tienendu prelegeri practice de modelu cu elevii. Din tótmna pana acum s'au tienutu mai multe astfeliu de adunári. Cea din urma prelegere de modelu s'a tienutu in 13 Martiu c. n. in Totvaradi'a. Suetulu ei a fost unu obiectu din istori'a naturala. Salutâmu cu bucuria acestu actu alu dniloru invetiatori, si le dorimu celu mai bunu succesu in acésta nobila tendintia de a obtiené totu mai multe rezultate pe terenulu instructiunei prin ajutorire propria. „Ajuta-te însuti, si ti-va ajutá si Ddien."

= **Amnestia.** Din incidentulu nuntii de argintu a parochiei regesci se voru amnestiá mai multi deliquenti. Se dice, că s'ar fi si datu ordinu autoritátiloru competente pentru a face propunerile necesarie. Intre deliquentii, ce se voru amnestiá, sunt toti criminilastii politici si acei criminalisti de crime comune, cari prin purtarea loru au datu in decursulu inchisorii semne de indreptare.

= **Medalia noua.** Totu din incidentulu nuntii de argintu se voru decorá toti functionarii de statu cu o medalia de argintu. Costulu acestei medalii se va computá fiecarui'a in salariu.

= **Sphygmofonulu.** In dilele din urma a inventatu doctorulu Stein din Francfurt unu aparatulu, cu care se potu

face sè-se auda misicàrile pulsului si baterea inimei. Diurnalele ne spunu, cà acestu aparatu pòte face mari servitii medicinei in constatarea diagnosei, unu lucru de atât'a necesitate pentru cunòscerea diferiteloru morburii.

— **Esundare ne mai pomenita.** In septeman'a trecuta a esundatu Tis'a din albi'a sa, si a innecatu mai multe comune siuate pe langa tiermurii ei. In nóptea de 12 spre 13 martiu a eruptu dâlm'a dela Sege dinu, si ap'a s'a versatu preste intregu orasiulu. Locuitorii abii au pututu scapà cu sufletulu lasandu munc'a de seeli furiei valuriloru. O multime de ómeni s'au innecatu, ér daunele cauate sunt colosali. In tóta tier'a se facu colecte pentru acesti nenorociti. Se contribuimu deci si noi fiecare dupa puteri cu denariulu nostru in ajutoriulu acestei populatiuni nenorocite.

— **Abundantia in cununii.** Intr'unu timp, ca celu de facia, in carele tenerii mai cu séma cei de pe la orasie sub totu feliulu de preteceste amana totu pe mai tardiu casatori'a, si mai fiecarele si-face onóre a fi intitulatu de „olteiu,” adeca teneru betranu si caruntu, ni se pare o aparintia fara unu casu, pe carele ni-lu descrie diariulu „Fremdenblatt“ din Vien'a. Organulu de publicitate amintitu ne spune, cà intre locuitorii din orasiulu Trubtschewsk s'a aretatu in carnevalulu din urma o adeverata mania de insuratu. Cununiile au fost atât de multe, incât pe stradele orasiului mai in totu timpulu nu puteai vedé altcev'a, decât tresuri, cari duceau junele parechi insocite de rudenii si óspeti, ca se primésca binecuventarea oltariului. Si-póte acum cineva intipui usioru in ce situatiune grava se gaseau preotii din acestu orasiu. Desi multi la numeru, totusi nu ajungeau, ca se celebreze tóte cununiile. Ba despre unulu se istorisese, cà a avutu intr'o di atâtea cununii, incât la cea din urma, dupa ce impartasi teneriloru binecuventarea, cadíu jos de obositu.

Limbagiu nedemnu. Unu diariu din Romani'a se ocupa in primulu seu articlu de o cestiune insemnata ce ne privece pe noi, adeca de introducerea limbei magiare ca studiu obligatu in scóla elementara, de religiune, de clerulu si tienut'a inteligintiei romane. Aveamu mari ilusiuni, cand am cetitu titlulu. Cuprinsulu a produsu in noi cea mai mare indignatiune. Nu tienemu inse nici demnu dar nici de oportunu a ne ocupá de asta data de cuprinsulu lui. Nu putemu se nu ne exprimámu inse indignatiunea produsa in noi, dupace l'am cetitu. Autorulu lui séu nu cunósce nici decât romanii de dincóce de munti, séu apoi daca ne cunósce, scrie in soldulu inimiciloru nostri seculari.

— **Multiamita publica.** Din insarcinarea comitetulu nostru parochialu, vinu cu placere a exprimá in numele aceluia cea mai caldurósa multiamita publica dlui Emanuilu Philimonu, care binevoi a doná bibliotecii nóstre scolare pre langa mai multe càrti didactice si diurnale de pe mai multi ani, inea si unu numeru insemnatu de exercitii din fisica si geometria lucrute cu multa atentiune prin diligentiulu seu fiu Ioanu. Bibliotec'a nostra scolaru, care desi numai in tomn'a anului trecut s'a infiintiatu, totusi prin acestu domnu, dupa cum arata inventariulu acelei'a numerulu velumeloru, de cari dispune, se urca la 72. Dorimu din inima pré iubitulu nostru notariu, ca Ddieu se lu-tiena dinpreuna cu stimat'a sotia, in midiloculu nostru sanatosu intru dile indelungate, ca se-si póta ajunge fericirea iubitulu seu fiu. Maderatu in $\frac{1}{13}$ Martiu 1879. Ioanu Morariu, parochu.

— **Contr'a usurei.** Directiunea politiei din Vien'a emise in diu'a de 10 Martie c. n. a. c. o ordinatiune, prin carea se invita tóte comisariatele de politia a procede cu cea mai mare strictetia contra acelei lepre din societatea omenésca cunoscuta sub numele de usurari. Indemnu la emiterea acestei ordinatiuni a datu casulu de sinucidere alu directorulu dela cass'a centrala a datoriiloru de statu. Acest'a inainte cu câteva ore de sinucidere adresá directorulu politiei o epistola, in carea i-serie cà la acestu pasu s'a vedíutu constrensu prin desperatiunea, carea i-o causera

usurarii. Usurarii descoperiti de politia in urm'a acestei epistole s'au predatu judecatoriiloru, ér acei'a, cari erau streini, s'au isgonitu din tiera. Numele loru ne constata, cà apartienu la némulu celu alesu alu lui Israilu. Éta in ce consta civilisatiunea multoru jidani, pre cari ii-protegeza atât de multu Europ'a culta.

Nr. 32.
R. 11879

Dela Presidiulu Reuniunei invetiatorilor rom.
gr. or. din dieces'a Caransebesiului.

Invitatiune.

Cu provocare la dispusetiunea §. 23. din statutele reuniunei invetiatoriloru români gr. or. din dieces'a Caransebesiului, subsemnatulu presidiu alu acestei reuniuni, afla de lipsa a convocá una *siedintia ordinara de comitetu pe 21. 22 Martie* a. c. care se va tiené aici la Bocsia montana in $\frac{2}{3}$ Aprile

soól'a gr. or. la 11 óre diminéti'a.

Deci toti functionarii reuniunei, membrii de comitetu si toti presiedintii despartieminteloru sunt cu tóta stim'a cuviintiósá invitati a participá la siedintia ordinara de comitetu susamintita, la timpulu si ór'a determinata, si inca cu atât mai vertos, cu cât la acésta prima siedintia a anului curinte, se vor luá in pertraptare obiepte importante pentru inaintarea reuniunei nóstre. La acestu locu se obsérva de nou, cà in intielesulu decisiunei comitetulu din $\frac{18}{30}$ Septembrie 1877 de sub Nr. prot. 3. fiecare va binevoi a notificá subsemnatulu presidiu participarea ori la casu de impedecare neparticiparea la siedintia'a convocata.

Bocsia montana in $\frac{19}{3}$ Fauru 1879

Stefan Antonescu m. p.
presiedinte.

Ioane Marcu m. p.
notariu:

Concursu.

2-3.

Dupa ce invetiatoriulu din *St. Mihaiulu romanu*, Vicheniu Surdu a abdisu de postulu seu, prin acést'a pe statiunea acést'a indiestrata cu emolumintele: 150 fl, 40 chible de grâu, 2 jugere de pamentu aratoriu, 8 stangeni de lemne, din care are a se incaldi si soól'a, cortelu liberu cu 2 odai, si o gradina intravilana se escrie concursu pana in **25 Martiu a. c.** cand se va tiené si alegerea. — Doritorii de a ocupá acestu postu sunt indrumati a substerne recursurile sale provideute cu testimoniu de cualificatiune pana in **23 Martiu a. c.** inspectorulu districtualu de scóle, si a se presentá in vre-o dumineca séu serbatóre in biserica spre documentarea desteritatií loru in cantári si tipicu.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Mel. Dreghiciu**, prot. si inspectoru de scóle.

1-3.

Pentru ocuparea postulu de capelanu langa neputintiosulu parochu Adamu Must'a din comun'a *Glimboc'a*, protopresbiteratulu Caransebesiului, se escrie concursu pana la **20. Martiu a. c. st. vechiu.** Dotatiunea anuala se cuprinde din $\frac{1}{3}$ parte a venitulu stolariu si a sesii parochiale. Concurrentii au se astérna suplicele loru instruite conform stat. org. si dispositiuniloru consistoriale dt. 29. Decembre 1875 nr. 858 bis. pana la terminulu indicatu, Oficiulu protopresbiteralu.

Glimboc'a 27 fauru 1879.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu prea on.d. protopresbiteru tractualu **N. Andrevicu.**

2—3.

Se escrie concursu pentru unu postu de capelanu pre ianga neputintiosulu parochu Tom'a Avramescu din *Nicolintiu*, protopresbiteratulu Bisericeii-albe, comitatulu Carasiu, conform parintesei ordinatiuni consist. dtto. 14. Fauru 1879. Nru 845. bis. ex 1878. cu terminu pana in **11 Martie a. c.** in care diua se vá tiené si alegerea. Emolumintele sunt: a.) jumetate din sesiunea parochiala; b.) jumetate din venitul stolariu; si c.) birulu dela 104. case jumetate. — Doritorii de a ocupá acestu postu de capelanu suntu aviasati a-si tramite recurselu loru bine instruate conform dispusetiuniloru stat. org. bis. Pré Onorat. Domnu Iosifu Popoviciu in Iamu adressate Comitetalui par. si recurrentii avendu in vre-o Dumineca ori serbatóre a-se presentá in s. biserica, pentru de a-si aretá desteritatea in cantárele bisericesei si tipicu.

Nicolintiu in 16 Fauru 1879.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu Protopresbiterulu tractualu.

2—3.

Pentru ocuparea capelaniei langa preotulu din *Madrijesci-S. Buceava*, in protopresbiteratulu Buteniloru, prin acést'a se escrie concursu cu terminu de alegere pe **18 Martiu a. c.** Venitul acestei capelanii este a trei'a parte din tóte venitele parochiali adeca: dintr'o sesiune de pamentu, din birulu parochialu dela 180 case si din stolele usuate. Recurrentii sub durat'a concursului se voru presentá vre-odata barem la un'a din bisericelu parochiali, pentru a-si aretá deprinderea loru in tipicu si in cantare, ér recurselu loru bine instruite le voru substerne prin P. O. Oficiu protopresbiteralu din Buteni (Butyin.)

Madrijesci — S. Buceava 18 Fauru 1879.

Comitetulu parochialu.

Cu scirea mea **Constantinu Gurbanu** ppteru.

2—3.

Pentru ocuparea parochiei vacante din *Bodesci* in protopresbiteratulu Buteniloru prin acést'a se escrie concursu pana la **17 Martiu a. c.** st. v. in care diua va fi si alegerea. Venitele acestei parochii sunt — folosirea unei sesiuni de pamentu, cuartiru liberu cu gradina, biru si stole dela 120. de case. Recurintii sub durat'a concursului se voru presentá la biserica pentru a-si aratá deprinderea sa in cantári si tipicu, éra recurselu loru instruite cu documinte potrivite unei parochii de a trei'a clasa, le voru substerne pe calea Prea Onoratului Oficiu protopresbiteralu.

Bodesci, la 18 Fauru 1879.

Comitetulu parochialu.

Cu scirea mea **Constantinu Gurbanu**, ppbiteru.

2—3.

Se escrie concursu pentru vacant'a statiune invetiatorésca din comun'a *Percosova*, protopresbiteratulu Versietiuului, cottulu Timisiului cu terminu de alegere pre **25 Martiu a. c. st. vechiu**. Emolumintele sunt: 63 fl. v. a.; 2 jugere de pamentu class'a I-ma aratoriu; 12 hectolitre si 29 litre de grâu; 12 hectolitre si 29 litre de cucuruzu (papusioiu); 44 chile si 80 deca de slanina; 16 chile si 80 deca de sare; 6 chile si 72 deca de lumini; 16 metri cubici de lemne; 24 metri cubici de paie; 10 fl. v. a. pentru scripturistica; 5 fl. v. a. spesele conferintiei si cuartiru liberu cu gradina de $\frac{1}{2}$ jugeru. Doritorii de a ocupá acestu postu, au de a-si trimitte recurselu loru instruite conform dispusetiuniloru statutului org. si a le substerne adresate comitetului parochialu Pré On. Domnu Ioane Popoviciu, protopresbiterulu Versietiuului in Mercin'a per Varadi'a, avendu

in vre o dumineca ori serbatóre a se presentá in biserica pentru a-si aretá desteritatea in tipicu si cantárele bisericesei. —

Percosov'a in $15\frac{1}{2}$ 1879.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protterulu tractualu.

1—3.

Din caus'a neinsinuării recurrentiloru pentru dobandirea postului dela a II-a scóla confes: din nou infiintata in comun'a *Sicul'a*, in Inspect: Agrisiului, cottulu Aradului prin acést'a se publica alegere noua **pe a 5-a Septemana in paresimi adeca pe 18 Martiu a. c.** Emolumintele sunt: in bani gat'a 200 fl. v. a. 5 orgii de lemne; séu 30 fl. v. a. cortelu liberu, si tacse dela inmormentári. Petentii acestui postu au a produce: testimoniu preparandialu, carte de botezu si atestatu despre portarea morala si despre ocupatiunea de pana acuma, apoi sè-se presinte la biserica pentru a se recomandá si prin cantare; recurselu purtandu adres'a comitetului parochialu, se se trimitte concerninteluí Inspect. scol. Demetriu Pop'a in Szóllős-Csigherét per Pankota; dela progresulu ce-lu va aretá alesulu — va aterná si imbunatatirea salariului seu. —

Sicul'a 14. fauru 1879.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Demetriu Pop'a**, inspect. scol.

3—3.

Pentru deplinirea postului de invetiatoriu la scóla greco-orientelu confesionala din *Ticvanu micu*, protopresbiteratulu Oravitiei, Cottulu Carasiului se escrie de nou concursu pana in **18 martie a. c.** Emolumintele sunt: Salariulu anualu 450 fl. pentru conferintie si scripturistica 10 fl. pentru lemne, din care are a se incaldi si scóla 30 fl. v. a. $\frac{1}{4}$ jugeru gradina pentru legumi; $\frac{1}{4}$ jugeru gradina afara de Comuna; 1 jugeru de pamentu aratoriu de clas'a prima, si cuartiru liberu. Doritorii de a ocupá acestu postu, au a-si adresá recurselu instruite conform statutului organicu cu atestatele necesare, — comitetului parochialu, si ale trimitte D. protopopu Iacobu Popoviciu in Oravitia, si in vreo dumineca séu serbatóre a se presentá in biserica, de a-si aretá desteritatea in cantare si tipicu.

Ticvanu micu in 8. Ianuarie 1879.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu D protopresbiteru tractualu.

NEGUTIATÓRI'A

la

3—6.

„*màti'a négra*“

a lui

FRANCISCU si EDUARDU TONES

d'in Aradu, in piati'a principala

si-recomenda stabilementulu ei bine aprovisiontu pentru **droguele, bacanii, specerii, articuli de coloratu, farine totu soiulu, sementie** pentru economii si **gradine, papire** si feliu de feliu de alte **recuisite** de **scrisu** si cu **apeminerali totu de-a-un'a próspete**.

Tóte aceste cu pretiurile cele mai eftine.

Comandele din provincia le efectuéza la momentu pr'in posta, punendu in contu pentru fia-care statiune numai portulu de cruceri 33. la o greutate de 5 chilo.